

Bruksela, 17 maja 2021 r.
(OR. en)

8618/21

COMPET 336	EMPL 190
IND 120	ENER 166
MI 330	ENV 289
CLIMA 100	ESPACE 50
CONSOM 116	PI 35
DIGIT 57	POLMIL 66
ECOFIN 424	RC 19
EDUC 158	RECH 201

NOTA

Od: Prezydencja

Do: Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada

Dotyczy: *Przygotowanie Rady ds. Konkurencyjności w dniu 27 maja 2021 r.*
Aktualizacja nowej strategii przemysłowej dla Europy – kluczowe
znaczenie zapewnienia dostępu do surowców krytycznych
Deбата orientacyjna

Delegacje otrzymują w załączeniu notę prezydencji pt. „Aktualizacja nowej strategii przemysłowej dla Europy – kluczowe znaczenie zapewnienia dostępu do surowców krytycznych” z myślą o debacie orientacyjnej, która ma zostać przeprowadzona przez Radę ds. Konkurencyjności w dniu 27 maja 2021 r.

Rada ds. Konkurencyjności | Rynek Wewnętrzny i Przemysł**Aktualizacja nowej strategii przemysłowej dla Europy – kluczowe znaczenie
zapewnienia dostępu do surowców krytycznych****Dokument do dyskusji opracowany przez prezydencję**

Od marca 2020 r., kiedy to Komisja przyjęła pakiet dotyczący polityki przemysłowej, wiele się zmieniło. Pandemia COVID-19 mocno uderzyła w europejską gospodarkę i wywarła zróżnicowany pod względem ilościowym i jakościowym wpływ na poszczególne sektory i ekosystemy przemysłowe.

Zaktualizowana strategia przemysłowa przedstawiona przez Komisję w dniu 5 maja potwierdza priorytety określone w marcu 2020 r., którymi są transformacja ekologiczna i transformacja cyfrowa. Jednocześnie strategia ta zawiera ocenę służącą wyciągnięciu wniosków z kryzysu pandemicznego z myślą o pobudzeniu odbudowy, wzmocnieniu otwartej strategicznej autonomii UE (która została szczegółowo omówiona na nieformalnym posiedzeniu ministrów ds. konkurencyjności – rynku wewnętrznego i przemysłu w marcu bieżącego roku) oraz przyspieszeniu dwójakiej transformacji, mając na uwadze apele Rady Europejskiej, zawarte w jej konkluzjach z października 2020 r., o: (i) zaprezentowanie sprawozdania strategicznego dotyczącego jednolitego rynku, w tym na temat aktualnej sytuacji w zakresie planu działania Komisji na rzecz egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku; (ii) zweryfikowanie solidności istniejących procedur i ocenę zapotrzebowania na działania służące wzmocnieniu odporności jednolitego rynku; oraz (iii) wskazanie strategicznych zależności, zwłaszcza w najbardziej wrażliwych ekosystemach przemysłowych, jak na przykład w dziedzinie zdrowia, oraz o zaproponowanie środków mających na celu zmniejszenie tych zależności.

Zwiększenie odporności jednolitego rynku

W ramach pierwszego rocznego sprawozdania dotyczącego jednolitego rynku przeanalizowano m.in. wpływ kryzysu na jednolity rynek i na europejskie przedsiębiorstwa, w tym na ekosystemy przemysłowe oraz małe i średnie przedsiębiorstwa. Oceniono również postępy w usuwaniu głównych przeszkód w funkcjonowaniu jednolitego rynku.

Na podstawie analizy i wyciągniętych wniosków Komisja potwierdza swoje zobowiązanie na rzecz zbadania sposobów wzmocnienia odporności jednolitego rynku. Obejmuje to instrument nadzwyczajny jednolitego rynku służący dostarczeniu strukturalnego rozwiązania zapewniającego dostępność oraz swobodny przepływ osób, towarów i usług w kontekście ewentualnych przyszłych kryzysów.

We wspomnianym dokumencie podkreślono również istotną rolę Grupy Zadaniowej ds. Egzekwowania Przepisów dotyczących Jednolitego Rynku powołanej w ramach strategii przemysłowej w marcu 2020 r.; grupa ta ma stanowić forum wysokiego szczebla umożliwiające Komisji i państwom członkowskim wspólne poszukiwanie rozwiązań, by zaradzić przeszkodom na jednolitym rynku.

Kontynuowane będą wysiłki na rzecz usuwania ograniczeń i barier wskazanych w sprawozdaniu z 2020 r. w sprawie barier na jednolitym rynku. W szczególności Komisja zbada możliwości dotyczące określenia norm w dziedzinie usług dla przedsiębiorstw oraz w zakresie poprawy praktycznego wdrażania delegowania pracowników. Nacisk zostanie położony również na wzajemne zależności między towarami i usługami we wszystkich ekosystemach oraz na rolę skutecznego nadzoru rynku przez organy krajowe w odniesieniu do produktów niezgodnych z wymogami.

Konkretne inicjatywy na rzecz zaradzenia opóźnieniom w płatnościach, takie jak przyszłe centrum monitorowania opóźnień w płatnościach, mobilizacja inwestycji w MŚP za pośrednictwem segmentu MŚP w ramach InvestEU oraz nowy publiczno-prywatny fundusz na rzecz pierwszych ofert publicznych MŚP i spółek o średniej kapitalizacji mający zapewnić lepszy dostęp do finansowania kapitałowego, przyczynią się także do poprawy wypłacalności MŚP. Działania te wspomogą ożywienie jednolitego rynku oraz zwiększą konkurencyjność i odporność przemysłu UE.

Podjęcie kwestii strategicznych zależności UE

W strategii przemysłowej z marca 2020 r. podkreślono znaczenie wzmocnienia otwartej strategicznej autonomii UE oraz potrzebę zmniejszenia zależności od państw trzecich pod względem niektórych konkretnych produktów, infrastruktury i technologii o strategicznym znaczeniu. Kryzys związany z COVID-19 pokazał, jak ważne jest lepsze zrozumienie i przewidywanie, z czego wynikają obecne i przyszłe strategiczne zależności.

W dokumencie roboczym służb Komisji towarzyszącym aktualizacji strategii przemysłowej Komisja przeprowadziła analizę opartą na danych dotyczących handlu, która zaowocowała pierwszymi spostrzeżeniami. W ramach tej analizy wśród 5200 produktów przywożonych do UE zidentyfikowano we wrażliwych ekosystemach przemysłowych 137 produktów (stanowiących 6 % łącznej wartości przywozu towarów do UE), w odniesieniu do których obserwuje się znaczną zależność UE. Około połowa z tych produktów pochodzi z Chin. Są to produkty związane głównie z sektorami energochłonnymi (np. surowce) i ekosystemami zdrowia (np. farmaceutyczne składniki czynne), a także inne produkty mające znaczenie dla wspierania transformacji ekologicznej i transformacji cyfrowej.

Spośród wspomnianych produktów 34 są postrzegane jako bardziej podatne na zagrożenia ze względu na potencjalnie niewielkie możliwości dalszej dywersyfikacji i zastąpienia produkcją unijną. Wspomniana analiza obejmuje sześć szczegółowych ocen sytuacji dotyczących: surowców, baterii, farmaceutycznych składników czynnych, wodoru, półprzewodników oraz technologii chmury obliczeniowej i technologii brzegowych. Pokazuje ona również wyzwania i zależności w dziedzinie zaawansowanych technologii.

Jeśli chodzi o dalsze działania, zaktualizowana strategia przemysłowa potwierdza wolę Komisji, by nadal współpracować z państwami członkowskimi i przemysłem, w tym za pośrednictwem forum przemysłowego, aby pogłębić analizę i zająć się stwierdzonymi strategicznymi zależnościami. Jak wskazano w przeglądzie polityki handlowej, kontynuowane będą prace służące dywersyfikacji międzynarodowych łańcuchów dostaw i realizacji partnerstw międzynarodowych z partnerami o podobnych poglądach.

Ponadto w zaktualizowanej strategii przemysłowej potwierdzono wsparcie Komisji dla sojuszy przemysłowych w obszarach strategicznych, w których uznano je za najlepsze narzędzie pozwalające przyspieszyć działania niemożliwe do rozwijania w inny sposób. W szczególności Komisja ogłosiła, że przygotowuje uruchomienie dwóch sojuszy: na rzecz procesorów i technologii półprzewodnikowych oraz na rzecz danych przemysłowych, technologii brzegowych i technologii chmury obliczeniowej. Rozważa również przygotowanie sojuszy dotyczących wyrzutni rakiet kosmicznych i lotnictwa bezemisijnego, prowadząc prace w pełnej komplementarności z obecnie analizowanym sojuszem na rzecz paliw odnawialnych i niskoemisyjnych.

Zgodnie ze zaktualizowaną strategią przemysłową Komisja przedstawi również strategię dotyczącą normalizacji, by zapewnić bardziej zdecydowane stanowisko w ustalaniu norm europejskich i międzynarodowych, zgodne z europejskimi interesami i wartościami strategicznymi.

Normalizacja, mimo technicznego charakteru, jest działaniem wysoce strategicznym. Normy zapewniają interoperacyjność różnych urządzeń i usług, zmniejszają koszty dostosowań, eliminują bariery w handlu, pomagają przedsiębiorstwom w dostępie do rynków i ułatwiają wdrażanie nowych technologii i produktów. Ponadto normy mogą odgrywać kluczową rolę we wspieraniu konkurencyjności UE i przywództwa technologicznego UE, zwłaszcza w nowych obszarach, w których UE, samodzielnie lub we współpracy z partnerami o podobnych poglądach, ma możliwość wywierania wpływu na system międzynarodowy.

Zapowiedziane wskazówki dotyczące strategicznych zamówień publicznych mogą dodatkowo przyczynić się do dywersyfikacji bazy dostawców i wzmocnienia unijnych łańcuchów wartości w kontekście globalnym.

W związku ze zaktualizowaną strategią przemysłową Komisja zaproponowała również instrument prawny mający na celu zaradzenie potencjalnie zakłócającemu wpływowi zagranicznych subsydiów na jednolitym rynku. Instrument ten może mieć kluczowe znaczenie, gdyż odnosi się do zewnętrznego aspektu równych warunków działania i w ten sposób przyczyni się do promowania sprawiedliwego i konkurencyjnego jednolitego rynku.

Ponadto inicjatywy określone w zaktualizowanej strategii przemysłowej muszą również być ustanawiane z uwzględnieniem szerszego kontekstu działań rozważanych przez państwa trzecie. Na przykład Stany Zjednoczone są w trakcie przeglądu swoich łańcuchów dostaw, ze szczególnym naciskiem na baterie, półprzewodniki, farmaceutyczne składniki czynne i metale ziem rzadkich, oraz sześciu baz przemysłowych¹. Także grupa G-7 zajmuje się kwestią słabych punktów globalnego łańcucha dostaw w ramach nowego planu działania G-7 dotyczącego odporności gospodarczej.

Przyspieszenie dwojakiej transformacji

Pandemia wpłynęła na szybkość i skalę transformacji ekologicznej i transformacji cyfrowej. Aby zapewnić lepsze uzasadnienie biznesowe obu transformacji i jego przewidywalność, które są warunkami wstępnymi świadomych decyzji inwestycyjnych, przemysł musi dysponować spójnymi ramami regulacyjnymi, dostępem do zdolności i infrastruktury (m.in. cyfrowych), dostępem do finansowania (z silnym naciskiem na instrumenty kapitałowe i potrzebę poprawy ekosystemu kapitałowego), dostępem do surowców i bezemisyjnej energii oraz odpowiednimi umiejętnościami.

W tym kontekście w zaktualizowanej strategii przemysłowej przedstawiono pierwszą analizę wyzwań stojących przed czternastoma ekosystemami przemysłowymi i podjętych już inicjatyw w zakresie transformacji. Analizy te stanowią istotny wkład we współtworzenie, w partnerstwie z przemysłem, organami publicznymi, partnerami społecznymi i innymi interesariuszami, tzw. ścieżek transformacji ekosystemów przemysłowych.

Istnieje również potrzeba tworzenia i pogłębiania rynków produktów ekologicznych oraz pobudzenia inwestycji. Inwestycje z Next Generation EU, które Rada ds. Konkurencyjności omówiła w lutym bieżącego roku, zapewnią szanse na strukturalną zmianę naszych gospodarek. Projekty z udziałem wielu krajów, sojusze przemysłowe, europejskie partnerstwa i inne narzędzia mogą odegrać ważną rolę w urzeczywistnieniu dwojakiej transformacji.

¹ Sektora obronnego, zdrowotnego, technologii informacyjnych i komunikacyjnych, energetycznego, transportowego i rolno-spożywczego. Zob. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2021/02/24/executive-order-on-americas-supply-chains/>.

Dostęp do surowców krytycznych

Zaktualizowana strategia przemysłowa i przeprowadzone w jej ramach mapowanie strategicznych zależności i zdolności UE dodatkowo zwracają naszą uwagę na zależność UE od dostaw surowców z państw trzecich.

Unijny plan działania UE w zakresie surowców krytycznych² obejmuje 10 działań mających na celu budowanie odporności i otwartej strategicznej autonomii, a jednocześnie ograniczanie środowiskowych i społecznych skutków wykorzystywania zasobów. Wiedza państw członkowskich na temat własnej strategicznej zależności od surowców krytycznych, w tym w postaci ich wykorzystania przez sektory niższego szczebla, i aktywne zaangażowanie są postrzegane jako kluczowe dla powodzenia unijnego planu działania. Kwestia metali ziem rzadkich należy do obszarów, w których działania są najpilniej potrzebne. Metale te są niezbędne do produkcji magnesów trwałych w wielu ekosystemach przemysłowych, w szczególności w sektorze motoryzacyjnym, odnawialnych źródeł energii i obronnym³.

Niemal całkowite uzależnienie od jednego źródła dostaw metali ziem rzadkich i ich rafinacji oraz jednego źródła recyklingu magnesów (Chiny) można postrzegać jako strategiczne zagrożenie; na pilnym zaradzeniu mu zależy nie tylko UE, ale także m.in. USA, Japonii, Zjednoczonemu Królestwu, Kanadzie, Australii i Indiom.

Potrzebne są inwestycje, dlatego europejski sojusz na rzecz surowców przygotował wykaz inwestycji, które mogłyby przyczynić się do rozwiązania problemu istotnych zależności pod względem surowców. Jednak, aby było to możliwe, producenci działający na niższym szczeblu łańcucha dostaw muszą zapewnić rynek.

² COM (2020) 474 z dnia 3 września 2020 r.

³ Magnesy trwałe wykorzystywane są w 95 % pojazdów elektrycznych; w turbinach wiatrowych znajduje się średnio 600 kg magnesów trwałych na każdy MW. Udział przemysłu obronnego w wykorzystaniu magnesów trwałych jest niewielki, lecz są to magnesy trwałe o wysokiej jakości i trudne do zastąpienia.

Obecnie wewnętrzne zasoby metali ziem rzadkich są bliskie zeru. Unijny plan działania wzywa państwa członkowskie i regiony do lepszego wykorzystania zasobów wewnętrznych poprzez określenie kluczowych projektów w zakresie wydobywania, przetwarzania i waloryzacji odpadów mających związek z surowcami krytycznymi, które to projekty można by uruchomić do 2025 r. (np. poprzez odpowiednie inwestycje w ramach krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności). Wewnętrzne zasoby mogą pokryć 20 % rocznego zapotrzebowania UE do 2030 r.⁴

Komisja zaproponowała tworzenie partnerstw strategicznych z krajami bogatymi w zasoby w celu dywersyfikacji źródeł zewnętrznych i prowadzi już negocjacje z Kanadą i Ukrainą. Ważne są również inne regiony, takie jak Bałkany Zachodnie. Serbia dysponuje dużymi zasobami litu, boranów i innych surowców krytycznych i potwierdziła zainteresowanie zawiązaniem partnerstwa strategicznego z UE. Ponadto Komisja rozważa proponowanie zainteresowanym krajom Afryki partnerstw strategicznych poprzez zaoferowanie im pomocy w tworzeniu wartości dodanej w sektorze górnictwym jako siły napędowej rozwoju gospodarczego i społecznego.

Należy przy tym odnotować zainteresowanie tymi krajami ze strony innych graczy na arenie międzynarodowej, którym także zależy na zapewnieniu sobie dostaw minerałów krytycznych. Jest zatem kwestią kluczową, by państwa członkowskie i europejskie przedsiębiorstwa aktywnie angażowały się we wspomniane partnerstwa strategiczne.

Punkty do dyskusji:

1. *Które trzy elementy zaktualizowanej strategii przemysłowej powinny być traktowane priorytetowo, jeśli chodzi o środki polityczne, które należy przyjąć w perspektywie krótko- i średnioterminowej? Mając na uwadze kluczową rolę rynku wewnętrznego, które trzy elementy są szczególnie istotne dla nowego nadzwyczajnego instrumentu jednolitego rynku?*
2. *Czy zależności w zakresie surowców krytycznych narażają na szwank – pod względem skali i tempa – inwestycje niezbędne do skutecznego uruchomienia transformacji ekologicznej i transformacji cyfrowej? Jakie inwestycje dotyczące łańcucha wartości surowców państwa członkowskie zamierzają wspierać poprzez inwestycje prywatne, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, fundusze UE lub pomoc państwa?*

⁴ Obliczenia europejskiego sojuszu na rzecz surowców: jak dotąd sojusz wskazał 14 wewnętrznych projektów, które mogłyby dostarczyć 7000 t magnezów do 2030 r. i pokryć 20 % rocznego zapotrzebowania UE.